

MAŽEIKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS VALSTYBĖS TARNAUTOJŲ IR DARBUOTOJŲ, DIRBANČIŲ PAGAL DARBO SUTARTIS, TOLERANCIJOS KORUPCIJAI NUSTATYMO TYRIMAS

2024 m. gegužės 21 d.
Mažeikiai

Siekiant įgyvendinti Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 5 straipsnio nuostatas, 2024 m. kovo 26 – balandžio 12 dienomis buvo vykdoma Mažeikių rajono savivaldybės administracijos (toliau – Administracija) valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal sutartis (toliau – Administracijos darbuotojai), anoniminė apklausa, kuria buvo siekiama nustatyti Administracijos darbuotojų patirtis ir santykį su korupcinio pobūdžio apraiškomis, įvertinti, ar įstaigoje imamas pakankamai prevencinių priemonių kuriant ir įgyvendinant korupcijai atsparią aplinką, stebėti darbuotojų elgsenos ir sąmoningumo bei atsparumo korupcijai pokytį bei įvertinti vykdomų korupcijos prevencijos priemonių efektyvumą.

Tyrimą atliko Administracijos už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingas asmuo.

Tyrimo metodas – kiekybinė Administracijos darbuotojų anoniminė apklausa. Elektroniniu paštu Administracijos darbuotojams (toliau – respondentams) išsiųsta nuoroda į anoniminę apklausos anketą.

Anoniminę apklausos anketą užpildė 96 respondentai.

I. ADMINISTRACIJOS DARBUOTOJŲ KORUPCIJOS SUVOKIMAS IR TOLERANCIJA KORUPCIJAI

Tyrimo metu siekta nustatyti respondentų korupcijos suvokimo ir tolerancijos lygį. Respondentams suteikta galimybė anonimiškai pateikti informaciją apie korupcijos apraiškas, susijusias su korupcinio pobūdžio teisės pažeidimais.

Šioje srityje aptariami klausimai:

1. Ar Jums yra žinoma, kas yra korupcija?
2. Ar yra buvę situacijų, kuomet Jums vykdant pavestas funkcijas buvo siūloma atsidėkoti ar bandoma kitaip paveikti?
3. Kaip manote, ar Mažeikių rajono savivaldybėje yra toleruojama korupcija?

TYRIMO REZULTATAI:

99 procentai respondentų žino, kas yra korupcija, 1 procentas atsakė neigiamai:

METAI	TEIGIAMAI ATSAKYMAI	NEIGIAMAI ATSAKYMAI
2022 m.	100 %	0
2024 m.	99 %	1 %

13 procentų respondentų yra buvę situacijų, kuomet Jiems vykdant pavestas funkcijas buvo siūloma atsidėkoti ar bandoma kitaip paveikti, 85 procentai atsakė, kad nebuvo siūloma atsidėkoti ar kitaip paveikti, neatsakė į klausimą 2 procentai:

METAI	TEIGIAMAI ATSAKYMAI	NEIGIAMAI ATSAKYMAI	NEATSAKĖ Į KLAUSIMĄ
2022 m.	13,5 %	85,7 %	0,8 %
2024 m.	13 %	85 %	2 %

82 procentai respondentų mano, kad Mažeikių rajono savivaldybėje netoleruojama korupcija, 15 procentų mano, kad taip.

METAI	TEIGIAMAI ATSAKYMAI	NEIGIAMAI ATSAKYMAI	NEATSAKĖ Į KLAUSIMĄ
2022 m.	12,7 %	82,5 %	4,8 %
2024 m.	15 %	82 %	3 %

II. PRANEŠIMAI APIE PAŽEIDIMUS

Informacijos apie pažeidimus Administracijoje Vidinio informacijos apie pažeidimus teikimo kanalo administravimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato Administracijoje apie galimai rengiamus, padarytus ar daromus pažeidimus teikimo, informacijos apie pažeidimus priėmimo Administracijoje veikiančiu vidiniu informacijos apie pažeidimus teikimo kanalu, jos vertinimo ir sprendimų priėmimo tvarką. Administracijoje paskirtas kompetentingas subjektas – Administracijos už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingas asmuo. Asmuo informaciją apie pažeidimą gali pateikti Administracijoje veikiančiu vidiniu informacijos teikimo kanalu: tiesiogiai atvykęs į Administraciją, atsiųsdamas pranešimą elektroniniu paštu pranesk@mazeikiai.lt.

Šioje srityje aptariami klausimai:

1. Ar žinote, kokiū būdu Mažeikių rajono savivaldybės viduje galite pranešti apie pastebėtus pažeidimus (el. paštu, užpildant formą, tiesiogiai atsakingam asmeniui)?
2. Ar pastebėjęs (-usi) korupciją darbe apie tai praneštumėte už korupcijos prevenciją atsakingam asmeniui?
3. Ar sutinkate su teiginiu: „pranešus apie korupciją įstaigoje, kurioje dirbu, būtų užtikrinamas pranešėjo konfidencialumas“?

TYRIMO RZULTATAI:

97 procentai respondentų žino, kokiū būdu Mažeikių rajono savivaldybės viduje gali pranešti apie pastebėtus pažeidimus, 3 procentai, nežino.

METAI	TEIGIAMAI ATSAKYMAI	NEIGIAMAI ATSAKYMAI	NEATSAKĖ Į KLAUSIMĄ
2022 m.	87,3 %	9,5 %	3,2 %
2024 m.	97 %	3 %	0 %

81 procentas respondentų pastebėjęs korupciją darbe apie tai praneštų Už korupcijos prevenciją atsakingą asmenį, 15 procentų nepraneštų, 4 procentai neatsakė į klausimą.

METAI	TEIGIAMAI ATSAKYMAI	NEIGIAMAI ATSAKYMAI	NEATSAKĖ Į KLAUSIMĄ
2022 m.	75,4 %	16,7 %	7,9 %
2024 m.	81 %	15 %	4 %

64 procentai respondentų sutinka su teiginiu: „pranešus apie korupciją įstaigoje, kurioje dirbu, būtų užtikrintas pranešėjo konfidencialumas“, 24 procentai, ne, 12 procentų nėra apie tai girdėję.

METAI	TEIGIAMAI ATSAKYMAI	NEIGIAMAI ATSAKYMAI	NĖRA APIE TAI GIRDĖJĘ	NEATSAKĖ Į KLAUSIMĄ
2022 m.	54,8 %	19 %	24,6 %	1,6 %
2024 m.	64 %	24 %	12 %	0 %

III. INTERESŲ KONFLIKTAI IR DOVANŲ POLITIKA

Administracijos direktoriaus 2022 m. rugsėjo 14 d. įsakymu Nr. A1-1765 patvirtintas Mažeikių rajono savivaldybės administracijos valstybinėje tarnyboje dirbančių asmenų ir kitų deklaruojančių asmenų privačių interesų deklaravimo, nusišalinimo ir nušalinimo tvarkos aprašas, kuris nustato Administracijos valstybinėje tarnyboje dirbančių asmenų ir kitų deklaruojančių asmenų privačių interesų deklaravimo, nusišalinimo ar nušalinimo nuo sprendimų priėmimo procedūras, deklaruojančių asmenų pareigas ir jiems taikomus apribojimus, siekiant suderinti privačius ir viešuosius interesus, užtikrinti viešųjų interesų pirmenybę priimant sprendimus, įtvirtinti priimamų sprendimų nešališkumą bei užkirsti kelią atsirasti ir plisti korupcijai valstybinėje tarnyboje.

Šioje srityje aptariami klausimai:

1. Ar buvote informuotas apie pareigą pateikti privačių interesų deklaraciją?
2. Ar Jums aišku, kokia tvarka reikėtų nusišalinti nuo sprendimo rengimo, svarstymo ar priėmimo procedūros esant interesų konfliktui?
3. Ar Jums yra žinoma, kokios dovanos pagal Viešųjų ir privačių interesų deklaravimo įstatymą yra leidžiamos Mažeikių rajono savivaldybės administracijos darbuotojams?
4. Ar Jums yra žinoma, kaip reikėtų elgtis gavus dovaną ar paslaugą (pinigus, daiktus, produktus ir pan.) iš klientų, verslo ar kitų įstaigų atstovų, kurias pagal Viešųjų ir privačių interesų deklaravimo įstatymą priimti negalite?

TYRIMO REZULTATAI:

99 procentai respondentų buvo informuoti apie pareigą pateikti privačių interesų deklaraciją, 1 procentas atsakė neigiamai.

METAI	TEIGIAMAI ATSAKYMAI	NEIGIAMAI ATSAKYMAI
2022 m.	94,4 %	5,6 %
2024 m.	99 %	1 %

95 procentams respondentų yra aišku, kokia tvarka reikėtų nusišalinti nuo sprendimo rengimo, svarstymo ar priėmimo procedūros esant interesų konfliktui, 4 procentai atsakė, kad ne.

METAI	TEIGIAMAI ATSAKYMAI	NEIGIAMAI ATSAKYMAI	NEATSAKĖ Į KLAUSIMĄ
2022 m.	95,2 %	4 %	0,8 %
2024 m.	95 %	4%	1 %

96 procentai apklaustųjų žino, kokios dovanos pagal Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymą yra leidžiamos Mažeikių rajono savivaldybės administracijos darbuotojams, 3 procentai nežino, 1 neatsakė į klausimą.

METAI	TEIGIAMAI ATSAKYMAI	NEIGIAMAI ATSAKYMAI	NEATSAKĖ Į KLAUSIMĄ
2022 m.	92,9 %	6,3 %	0,8 %
2024 m.	96 %	3 %	1%

95 procentai respondentų žino, kaip reikėtų elgtis gavus dovaną ar paslaugą (pinigus, daiktus, produktus ir pan.) iš klientų, verslo ar kitų įstaigų atstovų, kurias pagal Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymą priimti negali, 5 procentai nežino.

METAI	TEIGIAMAI ATSAKYMAI	NEIGIAMAI ATSAKYMAI	NEATSAKĖ Į KLAUSIMĄ
2022 m.	89,7 %	9,5 %	0,8 %
2024 m.	95 %	5 %	0 %

IV. ANTIKORUPCINIO SĄMONINGUMO DIDINIMAS

Siekiant Mažeikių rajono savivaldybėje kurti antikorupcinę aplinką, svarbu stiprinti kiekvieno darbuotojo antikorupcinį sąmoningumą, formuoti skaidrumo nuostatas ir kultūrą.

Viena iš pareigų, numatytų Korupcijos prevencijos įstatymo 23 straipsnio 2 dalyje – rengti mokymus darbuotojams korupcijai atsparios aplinkos kūrimo klausimais ir taip stiprinti darbuotojų antikorupcinį sąmoningumą.

Itin svarbu, kad darbuotojų antikorupcinio sąmoningumo didinimo veikla (įvairūs mokymai, darbuotojų kvalifikacijos kėlimas, savišvieta ir pan.) būtų suplanuota, nuosekli, pritaikyta konkrečioms darbuotojų grupėms, vykėtų reguliariai, nebūtų tik vienkartinio pobūdžio, turėtų teigiamą poveikį darbuotojų antikorupcinėms nuostatomis, būtų analizuojamas mokymų efektyvumas, jų tolimesnis poreikis.

Šioje srityje aptarami klausimai:

1. Ar girdėjote apie Mažeikių rajono savivaldybės administracijoje vykdomas korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemones?
2. Ar Jūs per pastaruosius trejus metus esate dalyvavę antikorupciniuose mokymuose?
3. Ar Jums yra žinoma, kuris darbuotojas yra atsakingas už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą Mažeikių rajono savivaldybės administracijoje?

TYRIMO REZULTATAI:

92 procentai respondentų girdėjo apie Mažeikių rajono savivaldybės administracijoje vykdomas korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemones (teisės aktų projektų antikorupcinį vertinimą, pranešimas apie korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, antikorupcinių elgesio standartų diegimas ir pan.), 8 procentai atsakė neigiamai.

METAI	TEIGIAMAI ATSAKYMAI	NEIGIAMAI ATSAKYMAI	NEATSAKĖ Į KLAUSIMĄ
2022 m.	68,3 %	27 %	4,7 %
2024 m.	92 %	8 %	0 %

69 procentai respondentų per pastaruosius trejus metus yra dalyvavę antikorupciniuose mokymuose, 29 procentai, ne, 2 procentai neatsakė į klausimą.

METAI	TEIGIAMAI ATSAKYMAI	NEIGIAMAI ATSAKYMAI	NEATSAKĖ Į KLAUSIMĄ
2022 m.	36,5 %	61,9 %	1,6 %
2024 m.	69 %	29 %	2 %

98 procentai apklaustųjų žino, kuris darbuotojas yra atsakingas už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą Mažeikių rajono savivaldybės administracijoje, 2 neatsakė į klausimus.

METAI	TEIGIAMAI ATSAKYMAI	NEIGIAMAI ATSAKYMAI	NEATSAKĖ Į KLAUSIMĄ
2022 m.	93,7 %	6,3 %	0 %
2024 m.	98 %	0 %	2 %

V. MAŽEIKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS VEIKLA***Šioje srityje aptariami klausimai:***

1. Ar Mažeikių rajono savivaldybėje esate pastebėję nepotizmo (artimieji), kronizmo (draugai) ar klientelizmo (partinio protegavimo) atvejų?
2. Ar informuotumėte aukštesnio lygmens vadovą, jeigu Jūsų tiesioginio vadovo sprendimas ar pavedimas prieštarautų teisės aktams?
3. Kaip manote, ar Mažeikių rajono savivaldybės administracijoje veiklos procesai yra organizuojami skaidriai?
4. Ar Mažeikių rajono savivaldybės administracijoje skatinama dalyvauti su antikorupciniu sąmoningumu susijusioje veikloje (dalyvauti mokymuose ir pan.)?

TYRIMO REZULTATAI:

45 procentai respondentų Mažeikių rajono savivaldybės administracijoje yra pastebėję nepotizmo (artimieji), kronizmo (draugai) ar klientelizmo (partinio protegavimo) atvejų:

METAI	TEIGIAMAI ATSAKYMAI	NEIGIAMAI ATSAKYMAI	NEATSAKĖ Į KLAUSIMĄ
2022 m.	40,5 %	57,9 %	1,6 %
2024 m.	45 %	53 %	2 %

80 procentų respondentų informuotų aukštesnio lygmens vadovą, jeigu tiesioginio vadovo sprendimas ar pavedimas prieštarautų teisės aktams, 16 procentų ne, 4 neatsakė į klausimą.

METAI	TEIGIAMAI ATSAKYMAI	NEIGIAMAI ATSAKYMAI	NEATSAKĖ Į KLAUSIMĄ
2022 m.	77,8 %	17,5 %	4,7 %
2024 m.	80%	16 %	4%

77 procentai respondentų mano, kad Mažeikių rajono savivaldybės administracijoje veiklos procesai organizuojami skaidriai, 18 procentų, kad ne, 5 procentai neatsakė į klausimą.

METAI	TEIGIAMAI ATSAKYMAI	NEIGIAMAI ATSAKYMAI	NEATSAKĖ Į KLAUSIMĄ
2022 m.	84,9 %	11,1 %	4 %
2024 m.	77%	18 %	5 %

91 procentas respondentas teigia, kad Mažeikių rajono savivaldybės administracijoje skatinama dalyvauti su antikorupcinio sąmoningumu susijusioje veikloje, 9 procentai atsakė, kad ne.

IŠVADOS IR SIŪLYMAI

Administracijos valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, tolerancijos korupcijai nustatymo tyrimas (anoniminė apklausa) atliktas 2024 m. kovo – balandžio mėnesį. Anoniminėje apklausoje dalyvavo 96 Administracijos darbuotojai.

Anoniminėje apklausoje dalyvavusių respondentų korupcijos suvokimo ir netoleravimo indeksas yra gana **aukštas**. Respondentai turi pakankamai žinių apie korupciją ir geba nustatyti korupcinio pobūdžio teisės pažeidimus ir korupcijos apraiškas savo tarnybinėje veikloje.

99 procentai respondentų žino, kas yra korupcija, 81 procentas respondentų praneštų pastebėję korupcijos atvejus darbe, 80 procentų apklaustųjų informuotų aukštesnio lygmens vadovą, jei sprendimai ar pavedimas prieštarautų teisės aktams.

Tyrimo metu nustatyta, kad Administracijoje galimai egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė, bet ji yra minimali. 13 procentų respondentų nurodė, kad jiems buvo siūloma atsidėkoti už jų vykdomas funkcijas, 18 procentų respondentų mano, kad Mažeikių rajono savivaldybės administracijoje veiklos procesai yra organizuojami neskaidriai.

Klausimai pateikti prevenciniais tikslais, siekiant nustatyti galimas rizikas ateityje ir įvertinti esamą situaciją bei pokytį.

Visiškai panaikinti korupcijos rizikos tikimybes yra neįmanoma, kadangi korupcija – daugialypis socialinis, kultūrinis, ekonominis, politinis reiškinys, kurį galima tik sumažinti ar laiku aptikti ir užkardyti pažeidimus. Pažymėtina, kad korupcijos rizikos nepasireiškia „pagal grafiką“, suplanuotai, jų

pasireiškimo tikimybės negalima tiksliai prognozuoti, todėl ypatingai svarbus tinkamas vidinių informacijos apie pažeidimus teikimo kanalų funkcionavimas ir pasitikėjimas jais.

Pažymėtina, kad remiantis tyrimo metu gautais rezultatais, būtina su darbuotojais komunikuoti apie vidinių informacijos apie pažeidimus teikimo kanalų saugumą ir patikimumą, pranešusių asmenų apsaugos ir skatinimo jiems priemonės, jų teises. Informacijos apie veikiančius vidinius informacijos apie pažeidimus teikimo kanalus ir jų funkcionavimą Administracijoje sklaida turi būti prioritetas kuriant korupcijai atsparią aplinką.

Atsižvelgiant į aplinkybes, s i ū l o m a:

1. suplanuoti vidinių procesų didesnę skaidrinimą, daugiau dėmesio skirti teisės aktams aiškinti, numatant visus rengiamus teisės aktus peržiūrėti antikorpuciniu požiūriu;

2. didinti vidinę komunikaciją ir dažniau viešinti informaciją apie Mažeikių rajono savivaldybės administracijoje vykdomas korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemones;

3. 2024 m. akcentuoti pranešėjų apsaugą, konfidencialumo užtikrinimą.

Vyriausioji specialistė

Monika Momkevičienė